

ЛИСИЧЕНКО ГЕОРГІЙ ВІТАЛІЙОВИЧ

В 2012 році виповнилось 65 років з дня народження заступника директора з наукової роботи Інституту геохімії навколишнього середовища НАН України Георгія Віталійовича Лисиченка.

Лисиченко Г.В. — відомий учений в галузі математичного моделювання і аналізу ризиків природно-техногенних процесів, гідрогеології, інженерної геології, радіоекології та ядерної енергетики, кандидат геолого-мінералогічних наук (1980), доктор технічних наук (2003), член-кореспондент НАН України за спеціальністю «ядерна енергетика» (2006).

Георгій Віталійович — кавалер орденів «За заслуги» III ступеня (2006) та «За заслуги» II ступеня (2011), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2012), дійсний член Петровської академії наук і мистецтв (2005), почесний працівник атомної енергетики (2006), нагороджений численними відзнаками та грамотами центральних органів виконавчої влади України.

Народився Георгій Віталійович 29 червня 1947 р. у м. Києві в родині службовців. У 1970 р. закінчив геологічний факультет Київського університету ім. Т. Шевченка, одержавши диплом геолога-гідрогеолога.

У різні роки Г.В. Лисиченко обіймав такі керівні наукові та науково-організаційні посади: учений секретар Відділення наук про Землю Президії АН УРСР (1983 — 1987 рр.), завідувач відділом водогосподарсько-радіологічних досліджень Українського філіалу Центрального НДІ комплексного використання водних ресурсів Мінводгоспу СРСР (1987 — 1990 рр.), завідувач кафедри та декан факультету охорони навколишнього середовища Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України (1994 — 1996 рр.), заступник директора Державного наукового центру радіогеохімії навколишнього середовища НАН України та МНС України (1996 — 2000 рр.), директор Київського геологорозвідувального технікуму (2000 — 2001 рр.), завідувач кафедри захисту населення і територій Інституту державного управління у сфері цивільного захисту МНС України (2001—2002 рр.), заступник директора з наукової роботи Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України» (від 2005 р. до теперішнього часу).

Основна наукова діяльність Лисиченка Г.В. пов'язана з вирішенням комплексних проблем безпеки АЕС та інших об'єктів інфраструктури ядерного-паливного циклу, що охоплюють питання ядерної, радіаційної, техногенно-екологічної та інженерно-геологічної безпеки, у тому числі при аварійних ситуаціях їх функціонування. У 2003 р. захистив докторську дисертацію на тему «Математичне моделювання стійкого функціонування об'єктів атомної енергетики та прогнозування ступеню техногенно-екологічної небезпеки за геолого-екологічними чинниками». Він брав безпосередню участь у науково-дослідних та проектно-вишукувальних роботах з обґрунтування та вибору площадок розміщення АЕС України. Започатковані та розроблені ним науково-методологічні підходи, методи і результати модельних досліджень забезпечують підвищення рівня радіаційної та екологічної безпеки при експлуатації потенційно-небезпечних об'єктів, впровадження комплексних заходів захисту населення і території при виникненні надзвичайних ситуацій на АЕС та інших об'єктах ядерного паливного циклу, сприяють вдосконаленню систем комплексного екологічного моніторингу об'єктів довкілля.

Так склалося, що значна частина науково-практичної діяльності цього науковця була пов'язана з дослідженнями, що проводились у зв'язку з аварійними екологічними ситуаціями природного та техногенного походження і крупними екологічними катастрофами. У його активі було напрацьовано значний досвід з цих питань, зокрема:

- дослідження аварійних об'єктів, руйнування яких було пов'язане з активізацією карстових процесів, а саме: геологічні вишукування потенційно-нестійких зон, пов'язаних з геодинамічними процесами в межах території Рівненської АЕС та м. Кузнецовська (2080–1982 рр.); дослідження з розвитку карсту в межах ділянки залізниці Львів–Стрий 1520–1522 км (1983 р.); дослідження розвитку карстових процесів у м. Білогірську РФ (1984 р.);
- експертно-аналітичні дослідження (у складі групи експертів Прокуратури УРСР) причин аварії греблі хвостосховища Стебніківського калійного комбінату, що призвела до катастрофічного забруднення р. Дністер (Львівська область, 1983–1985 рр.);
- участь у ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (перший керівник штабу АН УРСР у м. Чорнобилі (червень–вересень 1986 р.) та начальник відділу водогосподарсько-радіологічних досліджень у Чорнобильській зоні відчуження (1987–1990 рр.);
- дослідження чинників екологічної катастрофи Аральського моря та розробка системи екологічного моніторингу цього регіону (Казахстан, 1991–1992 рр.);
- експертні дослідження з оцінки екологічної ситуації в зоні аварії з білим фосфором, що виникла 16.07.2007 р. на залізничному перегоні «Ожидів–Красне» (Львівської залізниці) (2007–2008 рр.);
- оцінка екологічних ризиків від впливу хвостосховищ уранового виробництва колишнього Виробничого об'єднання Придніпровський хімічний завод» (2009–2011 рр.);
- науковий супровід робіт з безпечного видалення відходів гексахлорбензолу, що перебувають на полігоні у зоні консервації Домбровського кар'єру в Калуському районі Івано-Франківської області (2012).

Одразу після катастрофи на Чорнобильській АЕС Г.В. Лисиченка було призначено першим керівником штабу Академії наук України в м. Чорнобилі (червень–вересень 1986 р.), де він забезпечував науково-практичну реалізацію пропозицій учених Академії наук УРСР з ліквідації наслідків аварії та мінімізації її негативного впливу на навколишнє середовище та населення. У зоні аварії ЧАЕС, як фахівець, він безпосередньо займався системами сейсмічної діагностики стану зруйнованого реактора, оцінками радіоекологічного стану забруднених територій, питаннями захисту водних ресурсів від забруднення та поводження з радіоактивними відходами.

Значним науковим внеском у розвиток систем ядерної і радіаційної безпеки є розробки Лисиченка Г.В. зі створення сучасних технічних систем радіоекологічного моніторингу та фізичного захисту енергетичних об'єктів, де він виступає у якості наукового керівника або відповідального виконавця робіт. У науковому доробку Г.В. Лисиченка опубліковано більше 300 робіт, у тому числі 13 монографій та 10 винаходів (близько 90 робіт присвячено безпосередньо різним питанням "ядерної енергетики"). Основні результати досліджень Лисиченка Г.В. здійснили висвітлення у таких колективних монографіях: «Формирование эксплуатационных ресурсов подземных вод платформенных структур Украины» (1979); «Введение в моделирование гидрогеологических процессов» (1980); «Лечебные минеральные воды типа “Нафтуса”» (1986); «Особенности взаимодействия геологической среды и объектов атомных станций» (1987); «Формирование режима подземных вод в районах развития активных геодинамических процессов» (1988); «Водообмен в гидрогеологических структурах Украины. Методы изучения водообмена» (1988); «Проблеми охорони геологічної спадщини України» (1999); «Ядерная энергетика, обращение с отработанным ядерным топливом и радиоактивными отходами» (2006); «Природный, техногенный та екологічний ризики: аналіз, оцінка, управління» (2008); «Моніторинг і методи вимірювання параметрів навколишнього середовища» (2009); «Комплексний гео-екологічний моніторинг зони впливу Ташлицької ГАЕС та Олександрівського водосховища: 1998–2008 рр.» (2010); «Уранові руди України: геологія, використання, поводження з відходами виробництва» (2010); «Методологія оцінювання екологічних ризиків» (2011).

Плідну наукову діяльність Георгій Віталійович завжди поєднує з науково — організаційною та громадською роботою. Він є заступником академіка-секретаря Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, голова Комітету комплексного аналізу безпеки гірничовидобувної та переробної промисловості, поводження з радіоактивними відходами та їх впливу на населення та навколишнє природне середовище Національної комісії з радіаційного захисту населення України (від 2010 р.), співголова Міжвідомчої науково-координаційної експертної ради МНС України та НАН України з питань техногенно-екологічної безпеки та методології оцінювання ризиків надзвичайних ситуацій (від 2010 р.), член багатьох учених та експертних рад, член експертної ради ВАКу з технічних наук (від 2010 р.), головний редактор наукового збірника «Техногенно-екологічна безпека та цивільний захист».

Колектив інституту щиро вітає Георгія Віталійовича з 65-річчям з дня народження та бажає йому подальших успіхів в роботі, нових наукових звершень, міцного здоров'я, сімейного благополуччя, всього найкращого.

Редколегія